

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 30 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Vsekmetski shod v Štanjelu.

Pri vsem dežju, ki je 19. julija močno lil, zbralo se je vendar na vsekmetskem shodu v Štanjelu 1500 do 2000 udeležencev. Pri zborovanju jih je bilo okoli 1500, drugi so ostali v vaseh Štanjelu in Kobdilju. — Naravnost občudovanja vredno je bilo videti, kako so kmetje odločno korakali od vseh strani na zborovalni prostor; iz nekaterih vasij so prišli tudi korporativno z zastavami.

Pri zborovanju, ki je bilo na prostem, in je trajalo nad 2 uri, so ti vstrajali v močnem dežju, ki je ves čas neprestano lil. Med govori so bili zborovalci večkrat vprašani, ali naj se shod radi dežja prekine; bili so vedno odgovori: smo kmetje, vajeni trpeti, potrpiamo tudi danes, shod naj se nadaljuje.

Zborovalce je pozdravil v imenu sklicateljev Josip Vran, posestnik v Tomaju.

Za predsednika je bil izvoljen Alfonz Grmek posestnik iz Avbera. Zahvalil se je za izvolitev in pozdravil zborovalce.

Dalje je predstavil in pozdravil sledeče navzoče: namestniškega svetnika in okrajnega glavarja Rebeka, dež. sodnega svetnika Platzerja, državnega in deželnega poslanca A. Štreklja, deželne poslance dr. Franka, dr. Gregorina, Obljubeka in Josipa Štreklja.

K programnim točkam so govorili: Mrmolja iz Vrtojbe, Alfonz Grmek, Viktor Širca, posestnik iz Godenj in Anton Černe, posestnik iz Tomaja.

Za programom je nastopil kot govornik Rudolf Pečarič iz Pobegov v Istri. Viharno pozdravljen je pozdravil zborovalce in jih spodbujal k vzajemnem delovanju. Govornik je ožigosal državno upravo, kako ista skrbi za kmeta.

Uprava kaznilnic in vojne mornarice kupuje vino od špekulativnih prekupčevalcev, ki se iz naših dobrih vin norčujejo, pridelek kmeta pa leži neprodan v kletih.

Mi podpiramo državo, a ona z našim denarjem podpira židovske prekupčevalce in fabrikante vina. Je

to torej ona vedno naglašana dobrohotnost vlade do kmeta? (Burno pritrdjevanje.)

K točki „Raznoterosti“ so govorili: Jernej Glažar, župan iz Repentabra, Cigoj, posestnik iz Dornberga, Andrej Kante, posestnik iz Velikegadola, Ivan Budin, posestnik iz Dornberga, Fran Zlobec, posestnik iz Ponikev in Alojzij Brajnik, posestnik iz Standreža. Posameznih govorov ne moremo priobčiti, ker bi ne bilo dovolj prostora v celem listu. Podajemo tu čitateljem le pregled resolucij ali sklepov tega shoda:

Kmetje primorske dežele, iz delov Goriške, Krasa, Istre in Tržaške okolice, zbrani na shodu v Štanjelu dne 19. julija 1908, stavljamo visoki vladi sledeče:

I. Povišanje užitnine na pivo in znižanje iste na vino.

a) Državni davek na vino naj se v teh pokrajinah popolnoma odpravi.

Užitnino na pivo naj smeta dežela in občina naložiti do iste mere kakor je sedaj obdačeno vino.

II. Zahteva se katerekoli državno delo kakor za služek bednemu ljudstvu na Krasu.

a) Kraško prebivalstvo je posebno prizadeto vsled katastrofe po že trikratni suši, kobilicah in toči.

b) Kmeti shod zahteva (torej) posebej takojšnjo pomoč za preživetje revnejših družin do otvoritve gori navedenega, kakoršnegakoli državnega dela.

III. Zahteva se nabavo potrebne krme za živino po znižani ceni ter brezplačno prevažanje iste po državni in južni železnici.

IV. Visoka c. kr. vlada ukreni z ozirom na to, da dajemo mi kmetje vladi vse možne davke, mej temi najdražje vsemu človeštvu, svojo kri, svoje sinove in teh (smelo rečemo) v pretežni večini (75 %) vsega vojaštva, da nam pomaga rešiti našo bedo s tem, da odpravi zemljiški davek in ga pravično nadomesti z dohodninskim ter prevzame v svoje področje naše šolstvo, ceste in cerkev; ob enem naj pa domovinski zakon tako predela, da bodo skrbela mesta za ljudi, došle tja delat

z dežele, in to takoj za slučaj bolezni in ne še le po 10 letih.

V. Kmetje iz Vipavske doline v sporazumljenju s kraškimi kmeti zahtevamo še posebej, da se v najkrajšem času ugotovi prošnji glede uravnave reke Vipave, ker ta reka provzroča po svojem nepravilnemu teku do izliva v Sočo ogromno škodo posestnikom ter s tem pomaga, da hitrejša peša blagostanje kmeta Vipavske doline. Za uravnavo je sedaj tudi primeren čas, ker bi vlada na ta način odpomogla z zaslužkom bednemu ljudstvu iz črne revščine, ki je nastala vsled slabih letin.

VI. Kmetski shod pozivlja svoje poslance, državne in deželne, da vse svoje moči zastavijo v to, da se te naše zahteve izpolnijo, posebno pa pozivljamo vse deželne poslance, ne oziraje se na stranke, da z vsemi sredstvi zahtevajo za nas Slovence, ki tvorimo na Gorškem pretežno večino, pravično volilno reformo.

Resolucije so bile enoglasno sprejete in predsednik Grmek je zaključil shod s prisrčno zahvalo na toliki udeležbi.

Politične vesti.

V Škofji Loki so zadnjo nedeljo imeli čuki zabavo. Telovadba je slabo vspela, ker nimajo telovadcev.

Seve, kako naj trebušnati župnik bo predtelovadec. Čuki so smešne prikazni, če se oblačijo v sokolsko obleko, a se jim tercijansko hinavstvo celo skozi suknjo pozna. Le ena figura je še bolj zaničevanja vredna kot čuk, in to je — klerikalen študent, ki ima plačano prepričanje in še več.

V Kostanjevici na Dolenjskem je krasno vspel sokolski zlet.

Akcija radi krme, ki jo primanjkuje po vsi deželi, je združila „Kmetijsko družbo“, „Zvezo slovenskih zadrug“ in „Gospodarsko zvezo“ v skupno delo. A med tem, ko napredna in klerikalna zveza razvijata dokaj dela za to namero, se „Kmetijska družba“ umika delu. Z ravnateljem Pircom in predsednikom Povšetom imamo enkrat izpregovoriti resno po vsem na številkah in strokovnih podatkih slonečo besedo!

V Tržiču so imeli bratje Sokoli zadnjo nedeljo krasen zlet. Visoko se je povzdignilo narodno navdušenje. Nemci so se poskrili. Nobenega teh priseljencev ali izdajic ni bilo na svetlo luč, ker je celo psa sram, če ima slabo vest.

V Gorici bodo izvolili županom dr. Bombiga. Ta mož je bil uprizoritelj izgrediv proti Slovencem. Na njegov ukaz so fakini kamenjali Slovence. To je

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije; spisal Josip Premk.

(Dalje.)

Vladika Plato je sedel takoj na prvi divan in poleg njega Klotilda — mati novega starešine Serafina, ki se je razgovarjal z ostalo družbo.

Plato, mož kakih štiridesetih let je bil visoke, močne postave z gosto, črno brado in velikimi, temnimi očmi. Dolgi kodri so se mu usipali razkošno po ramenih, a kamilavko (meniška kapa) je potisnil globoko na tilnik, da se je videlo visoko, belo čelo. Talar, kakor tudi kabanica mu je bila iz svile, a cingulum krvavordeč. Tako je sedel zavedajoč se svoje slave in lepote nekaj časa tiho in le postrani opazoval Klotildo, koji, dasi ji je bilo že blizu štirideset let, niso še leta izbrisala vse lepote. Bila je bujna, skoro vabeča, bogatih črnih las in ljubko zavitega nosu. Zgornjo ustnico so ji krasile lahne dlačice, a ustnice so ji bile sveže kot prve jagode. Bila je precej visoka in kljub svoji bujnosti vitka. Zrla je zamišljeno v tla, kot da premišljuje ta slavnostni večer, ki ima biti za njenega sina početek novega življenja, a v resnici pa bi le rada pričela govor s Platonom.

„No, ali vam je sedaj izpolnjena želja milostljiva?“ jo je poprašal po dolgem molku Plato in se smehljaje ozrl v njene, velike, lepe, temne oči.

„Izpolnjena — da! Pa saj veste prečastiti, da materna skrb nikdar ne preneha, dasi je sin že pre-

skrbjen z vsem. Mlad je še — neizkušen, in težko bode breme za njega . . .“

Plato je za trenotek pomislil in se nasmehnil, ker znal je, da tiči v teh besedah zopet prošnja.

„Vem kaj mislite milostljiva!“ je pričel po kratkem molku. „Ali naši zakoni so strogi in kar zakon prepoveduje, tudi jaz ne morem dovoliti.“

Klotilda ga je pogledala otožno — proseče in Plato je za hip obmolnil; ko pa se je ozrl drugič v njene temne oči, ki so se zdele njemu kot veliko, žgoče solnce, je malce zavzdihnil in nadaljeval:

„Sicer poznate naše monastire, poznate meniško življenje pravoslavnih in morda mi boste kaj oporekali. No — res, dobijo se tudi izjeme ali take izjeme so skrivne in jaz kot vladika — poglavar samostanov zanje ne smem vedeti. V naših monastirih v Turčiji ne najdete ženskega spola — ne ptice, ne govedine, ne ovce — z jedno besedo — ničesar! Da, in to je monastir! Ali tukaj pri nas je resnično malo težje, a vseeno, zakon velja isti kakor tam, zakon, ki prepoveduje celo materi biti pri sinu, ako ta nosi redovniško kamilavko in najsi bo starešina monastira, ali pa najpriprosteji monarh ali izkušenik. Kamilavka mu prepoveduje, ako se ne pokori, jo mora odvreči — in oditi.“

Klotilda se je ozrla po družih, a ko je videla, da so vsi v živem pogovoru tam za cipresami, je prišla Platonovo desnico in jo pritisnila na vroče ustnice.

„Usmilite se me!“ mu je zašepetala na uho.

Plato ji je pustil desnico in kakor tok elektrike mu je šinilo po žilah, ko je začutil na obrazu nje topli dih.

odgovor Italijanov! Naš odgovor bodi: Svoji k svojim! Ne vinarja Italijanu in Nemcu!

Nemci v Avstriji s sabljo rožljajo. Radi bi, da bi ne bilo nobenega Čeha v ministrstvu. Če se ne pomaga nič, tedanje ministrstvo ostane. Za nas Slovence bi bilo prav, če se ministrstvo podere, ker nas pritiskajo kakor še nikdar.

Turčija je sicer dobila ustavo, a Mladoturki ne verjamejo. Sultan Abdul Hamid je namreč, kakor vsi vladarji dal ustavo šele, ko so začeli rezati na nitki njegovega ničvrednega življenja. Zato mu nihče ne zaupa tembolj, ker je njegov vladarski in goljufni kolega, šah perzijski požrl besedo in potem, ko je dal ustavo, tudi ukazal vzeti glavo vsem liberalcem. Če sultana s poti spravijo, pač ne bo nihče žaloval.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: Slavna „Notranjska posojilnica“ v Postojni 50 K, br. Fran Paternost izročil 3 K, ki jih je daroval g. Peter Kolar. Najiskrenejša hvala slavni „Notranjski posojilnici“ kakor tudi vrlemu darovalcu! Živeli! Na zdar!

Odbor telovadnega društva „Sokol“, v Postojni izreka tem potom slavnemu ravnateljstvu „Notranjske posojilnice“ v Postojni najiskrenejšo zahvalo za darovani velikodušni znesek 50 kron v prid skladu za „Sokolski dom“. Za odbor: Fran Paternost, t. č. starosta, Fran Kutin, t. č. blagajnik.

Vojaki v Postojni. 1. avgusta dospe v Postojno en bataljon 47. pešpolka, kjer ostane tri dni. Za tem dojde 8. topničarski polk z dvema baterijama in ostane tu 2 dni. Čuje se, da dospe semkaj tekom meseca avgusta tudi 27. domobranski pešpolk, ki ostane tukaj 10 dnij. Kolikor je dosedaj znano, bode postonjska okolica polna vojaštva.

Poročila se je gdč. Emilja Thuma, hčerka c. kr. šolskega nadzornika gosp. Ivana Thuma z gosp. Josipom Schneiderjem, zobozdravnikom v Nagy Becskeret. Čestitamo!

„Učiteljski Tovariš“ se je v eni zadnjih števil malo prehudo znesel nad postonjskimi tržani. Pravi, da je bil namreč slab obisk koncerta o priliki okrajne konference v Postojni. Kolikor nam je znano, ne odgovarja to resnici, kajti obisk je bil jako dober. Piscu onih vrstic gotovo ni znano, kako so obiskane druge prireditve v Postojni. Tudi je bilo zastopano vse narodno

„Usmilite se me,“ je ponovila in sedla prav tik njega tako, da se ga je dotikala s telesom...

„Saj veste — — saj poznate moje razmere — — o, saj berem v vaših očeh vse vaše namene, saj poznam vaše misli in vidim vašo dejanja!“...

Plato se je nagnil k njej, jo prijel za roko in ji dolgo gledal v oči...

„Mogoče!...“ je šepnil smehljaje, na kar mu je burno stisnila desnico.

Med tem pa ko sta sedela Plato in Klotilda hrepeneča vsak za svojim ciljem, se je zabavala ostala družba v drugem koncu sobane. Bil je poleg pop (duhovnik) Filotej iz sela, njegova žena Natalija in hči Ljubislava z mladim Serafinom in irmonahom (nadmenih) Germanom.

Bila je to kaj pisana družba — različnih nazorov in mnenj in posebno pop Filotej je imel vedno glavno besedo. Bil je to mož kakih petdesetih let, majhen in suh, kostanjevih kodrov in iskrih malih oči. Nasprotno je bila njegova soproga Natalija mnogo večja — ne posebne lepote: gladko počesane, nekoliko zagorelega lica in v enomer mežikajočih oči. Njen stas je bil še precej bujen in v razmeri s popom — preobilen. A Ljubislavi pač ne bi nikdo prisodil, da je hčerka te dvojice, ker v njej je bila vsa krasota tako združena, da ne bi mogel najti izkušen poznavalec ženske lepote malega pogrška. Dvoje sinjemodrih oči je gledalo tako plaho izpod visocega, belega čela, na koje se je spuščal tupatam kodrček kostanjevih, bogatih las. Male ustnice so ji bile zaokrožene vedno v nekam tožne poteze, a vrat ji je bil vitek kot belega labuda. Bila je srednje velikosti, a v njenih polnih, finih udih vendar

ni bilo o bujnosti nikakega sledu — kakor popek še ne razcveten... Bilo ji je osemnajst let, dasi so ji nekateri prisojali više, ker njeno lice se je le redko smehljalo, o dekliškem smehu pri njej ni bilo sledu, bila je vedno nekam tiha in zamišljena. Isti značaj je posedal tudi mladi, dvajsetletni Serafin. Nekaj mogočnega, samozavestnega je sevalo iz njegovega, vedno resnega obraza in kakor tiho zaničevanje mu je silo v velikih, modrih očeh. Plave kodre je nosil po običaju dolge, čez ramena, a v njegovi obleki ni bilo videti lišpa. Celo kamilavka mu ni bila iz baržuna, ampak iz navadnega, črnega sukna, kakor tudi talar in vrhna kabanica, le cingulum je nosil iz svile. Poslednji te družbe je bil še irmonah German — mož tridesetih let, črnih oči, istobarvnih kodrov, a jako vesel in venomer se smehljajoč. — Ker je družba videla, da se nahajata Plato in Serafinova mati v jako zaupnem pogovoru so se vnalašč oddaljili in posedli tam za cipresami.

„Gospod Serafin, le veselite se, čemu tako resni — gospa majka bode pri vladiki gotovo že zopet kaj izprosila —“, je pripomnila nagajivo Natalija in dregnila soproga s komolcem.

Serafin jo je pogledal mrko, a mesto odgovora se je obrnil k Ljubislavi:

„Zakaj tako tihi gospica?“

To je gospo Natalijo globoko užalilo in obrnila se je, vsa srda in sramote zarudela, k soprogu popu. Celo Germanu, ki se je smehljaj že ves večer se je zresnilo lice in začudeno je pogledal svojega, novega, mladega gospodarja.

in napredno občinstvo v Postojni na koncertu. Torej le bolj po malo in previdno, gospod dopisnik!

Iz krogov trgovskih uslužbencev v Postojni. Postojnski trgovci nimajo doslej reda za odpiranje in zapiranje svojih trgovin. Zjutraj najdeš nekatere vže ob 5. uri, druge pa ob $\frac{1}{2}$ 6. uri odprte, zvečer se pa zapre ob 9. uri. Dva manufakturista imata navado, da ne zapreta nikdar pred $\frac{1}{2}$ 10. ali celo 10. uro. Isto je tudi ob nedeljah, medtem ko drugi glasom medsebojnega sklepa zapirajo ob 12. uri, imata omenjena dva še ob $\frac{1}{2}$ 2. tudi do 2. ure odprto. — Bi se li tu ne dal narediti kak red? Že ozir na osobje bi to veleval. 15 do 16 ur dela brez presledka, brez počitka, ni li to nekoliko preveč? Gospodje trgovci, ako hočete imeti osobje, katero bode z veseljem delalo v vašo korist, tedaj napravite v svojih trgovinah red in dajte osobju dovolj potrebnega počitka. S dolgotrajnim neumornim delom pripravite svojega še tako pridnega in marljivega uslužbenca v nezadovoljnost, iz katere pride mrmranje in nazadnje neljubi nastopi in slovo. Torej gg. trgovci blagovolite to upoštevati!

Notranjske zadruge, kar jih ni v rokah duhovščine, so z malimi izjemami vse vstopile v „Zvezo slov. zadrug v Ljubljani“. Ta zveza izvršuje revizijsko

pravico, nudi članicam točno denarno zravnavo ter že začenja tudi z blagovnim prometom. V vseh potrebah tako glede denarja kakor glede blaga se članice že začenjajo obračati dosledno na „Zvezo slov. zadrug v Ljubljani“.

8. in 9. avgusta prirede gasilci tudi jubilejsko slavnost v Postojni. Gasilnemu društvu, ki je prevažna organizacija naša, želimo brez ozira na namen obilo gmotnega uspeha.

Iz Žirov. Pred dobrim letom se je ustanovil v Žireh „Sokol“. Vkljub nasprotstvom in ugovarjanjem od strani nazadnjakov, je „Sokol“ mirno in počasi stopal korak za korakom naprej, delal si pot v bodočnost. Spomladi leta 1908 si je postavil temelj za svoj dom in sedaj se že dviga ponosna stavba „Sokolskega doma“, ki bode ena najlepših v naši dolini. „Sokolski dom“ v Žireh je ponos vsem Slovencem, ponos največ nam Žirovcem. „Sokolski dom“ je jasna priča, da v Žireh ni še prevladal duh nazadnjaštva, da so Žiri še napredne in da se je prav zdaj začelo svitati, da žari, da se jasni. „Sokol“ v Žireh vabi vas, bratska društva, cenjene prijatelje, zavedne narodnjake: prihitite k otvoritvi prvega „Sokolskega doma“ na Slovenskem dne 30. avgusta v Žiri, da povečate

„Ali gospod Serafin“, je pričel pop Filotej sila prijaznim glasom. „Kaj vas je vendar ujezilo na ta lepi slavnostni večer, ko Vam vsi izrekamo najtoplejše častitke in se z vami veselimo vaše sreče!?“

„Sreče...?“ je ponovil Serafin in se ozrl v popove male, iskreče oči.

„No, zdi se mi, da to ne more biti nesreča, ako so vam podali imetje, ki se ceni na toliko tisoč dinarjev. In poleg tega še dijakonsko čast in pravico starešinstva — vam, ki ste dopolnili komaj dvajseto leto“.

„Ničesar nisem pravil“, ga je prekinil Serafin rezkim glasom in pogledal na Gérmana, ki ga je gledal ves začuden.

„Ali gospod starešina, povejte nam vendar, kdo vas je nocoj tako razžalil ali ujezil“, je pričel ponižno German. „Ako sem jaz krivec, zapovejte prosim vas po vaši pravici — zaslužno kazen!“

Serafin ga je pogledal sočutno in mu položil desnico na ramo.

„Zdi se mi German, da bova prijatelja!“ In mož tridesetih let se je sklonil nad belo desnico mladeniča Serafina in jo hotel poljubiti, a ta mu jo je hitro umaknil in ga le potrepal po rami, kar je Germanu zopet zvalo v lice srečen nasmeh.

„O da bi vam mogel biti samo večni sluga gospod starešina“, se je zahvalil German. „A ne daj bože, da bi se zgodilo tako, kot sem sanjal nocoj —“.

„Kaj ste sanjali?“ ga je poprašal Serafin.

„Pripovedujte Gérman!“ ga je poprosila tudi Ljubislava vsa radovedna o bodočnosti novega starešine.

„Pripovedoval bi — pa bojim se, da bi vas razžalil —“.

„Nikogar ne boste razžalili saj pripovedujete le sanje“, mu je odvrnil Serafin in se ozrl po družbi.

„Sanjal sem“, je pričel Gérman mogočno, „da ste se pripeljali v monastir v zlatem vozu, a v njem je bil vprežen — bog mi oprost — sam prečastiti vladika, in ste udarjali po njem, ga bičali, da so mu lile raz obraz krvave kaplje. Mnogo igumanov, arhimandridov in monastirskih starešin vas je pričakovalo na dvorišču, a ko so zagledali ta krvavi prizor so vsi začudenja in strahu popadali na obraze... A vsa ta podoba se je nenadoma spremenila in bili smo v — cerkvi. Vi ste služili pred oltarjem liturgijo, a cerkev je bila tako polna seljakov, da so morali nekateri stati kar med vrati. In vi ste darovali daritev, jo delili med seljake in bledele kot mrlič... Naenkrat pa so pridrli izza oltarja vsi tisti igumani, arhimandridi in starešine na čelu jim prečastiti vladika in vas živega pribili na križ. In v tistem trenutju se je odprlo nebo in velik, krasen angelj je priplul iz višin, vas poljubil na obraz in po vsej cerkvi je zabučalo: „Slava odrešeniku!“... Vi pa ste šepetali težko prokletstvo, da so se rušili zidovi, a seljaki počeli rajati v cerkvi veselja in čudne radosti... Ko je angelj zopet izginil, sem zavzdihnil in se — zbudil. Bog zna kaj naj pomenijo te sanje —“.

Vsi so se zrl molče, le Serafin se je nasmehnil in dejal:

„Gérman — na prvi pogled sem znal, da ste pošten mož — in poštene so bile vaše sanje!“ (Dalje prih.)

slavnost, da pokažete, da imate simpatije tudi do priprostega naroda, do naprednih Žirovcev! Na zdar!

✓ **O priliki otvoritve „Sokolskega doma“ v Žireh** priredi Sokol tamkaj veliko sokolsko slavnost dne 29. in 30. avgusta. V soboto zvečer je slavnostna predstava in sicer vprizori dramatično društvo v Idriji narodno igro s petjem „Deseti brat“. Po igri komerz v „Sokolskem domu“. V nedeljo zjutraj je sestanek ob 8. uri v „Sokolskem domu“, odkoder se napravijo mali izleti po žirovski dolini. Ob 10. uri je sprejem gostov, ob 11. uri slavnostna otvoritev „Sokolskega doma“, po otvoritvi skupni obed v „Sokolskem domu“, ob polu 3. uri popoldne skušnja za proste vaje, ob polu 4. popoldne telovadba, ki bo obsegala sledeče točke: a) proste vaje za izlet prihodnje leto v Belgradu, b) vaje s praporci izvajajo ženski oddelki, c) orodna telovadba vzornih vrst, d) proste vaje naraščaja, e) skupine na bradlji izvaja žirovski Sokol. Po telovadbi velika narodna veselica na prostem. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu in se bratska društva prosijo, da vpoštevajo slavnost v Žireh pri določanju svojih priredb.

✓ **Za „Sokolski dom“ v Žireh** so darovali: g. Alojzij Pegan, notar v Idriji, iz neke kazenske poravnave 20 K; g. V. Paleček, trgovec v Gorenji vasi 11 K; gdč. Juli Kopač, daroval ob priliki zleta notranjskih sokolskih društev nač. Julij Novk 10 K; ta stari „Modrijan“ 4 K; gdč. Nežika Naglič 1 K. Vsem darovalcem prirčna hvala! Dobite mnogo posnemalcev!

Nekaj novih posojilnic nameravajo klerikalci ustanoviti na Vipavskem. Eno od teh v Št. Vidu.

Umrl je v nedeljo 26. julija, po dvadnevni boleznici Franc Seražin, župan na Vrabčah. Županom je bil izvoljen s klerikalno agitacijo. Vsled svojih čudnih nazorov je bil znan po vsem okolišu. Naj počiva v miru!

Grozde na Vipavskem je pričelo letos izvanredno zgodaj mehčati. Že 20. julija je bilo na zgodnejših trtah dokaj mehkih grozdov, vsled česar upajo Vipavci pridelati letos izredno dobro kapljico.

Pijte vino! „Kmetovalec“ št. 13 je prinesel izboren članek, v katerem pozivlje občinstvo, naj pije mesto tujega piva raje domače vino, ker ga imajo naši vinorejci, zlasti Vipavci še veliko množino v zalogi. Prav bi bilo, da se mesto drage tuje „brlozge“ spravi v denar domača pristna kapljica.

Prejeli smo vabilo brez podpisa na dogovor „dosluženih vojakov in starih bojevnikov“ o priredbi neke veselice cesarju na čast. Od druge strani pa se nam poroča, da ima kmet zdaj toliko skrbi, da nima časa za druge zabave, najmanj za take, ki povečujejo največje breme, ki tare kmeta — militarizem. Po shodih kričimo o vojaških bremenih, na parado v uniformi pa komaj čakamo. Na parado pa cesarjeva vlada nič ne da, kajti Slovencem bi se potem moralo najboljšo goditi, ker že celo leto hitimo od jubileja do jubileja. In kako v resnici? Tlačijo nas, ker smo — preudani in poljubujemo šibo, ki nas tepe. Dopisnik piše še dalje o ma-

lenkostnih prepirih, ki pretresajo našo notranjsko prestolico. A mi se v to ne bomo mešali, nekaj pa ima čestiti gospod dopisnik prav, če kliče: Več resnosti! Sicer pa dobro zabavo!

S Planine pri Vipavi. — Trta ta naš glavni pridelek kaže prav lepo. Vina imamo še nekaj in kdor si hoče pristne vinske poletne kapljice nabaviti, naj se potruji. Cena vinu je zmerna. Pri tej priliki si nemoremo kaj, nego omeniti, da bi bila naša vina že zdavnej oddana, ko bi naše slavno županstvo posvečalo malo več pažnje občinski poti, ki vodi z državne ceste na Planino. Kupci se takih potov boje in prav imajo. Torej g. župan, ukrenite potrebno. Pa še nekaj, tudi tisto tablo na „cegenci“ to je kažipot nadomestite z drugo. Če je županstvo dalo tak kažipot, katerega vsak ne razume napraviti, naj ga da tudi popraviti. — Vodnjaki pri nas, razun tistih, ki so še na papirju so dokončani. Voda v njih je lisičje barve, a žepan, inženir in tajnik so rekli, da je dobra, potem bo že res.

Kako, ali je bilo kaj kšefta. Naš oče župan so že pred tedni rekli, da odstopijo, a še sedaj ga drži smola na županskem stolcu; se vidi, da takim možem ni dosti verjeti, zlasti ko pravi, da ima navado samo dvakrat na leto „prmojdušat se“. Pri tej priliki vas vprašamo g. župan Filip Kobal, če ste mož, kakor večkrat trdite, to-le: Ali ste vi pisali v Domoljuba št. 27., da so nekteri prišli nad vas dne 21. junija s kamnom in nožem oziroma, da so vam žugali, da niste življenja varen? Odgovorite, kdo je šel s kamnom in nožem nad vas in ali je to resnica, kakor piše „Domoljub“? Ako ne odgovorite, smatramo vas za dopisnika, ste razumeli?! Tudi imate imenoma navesti tiste, ki so s kamnom in nožem na vas pritiskali, da dajte oziroma, da morate dati dovoljenje za ples. Če ste mož nam boste odgovorili ter povedali, kakor gori zahtevamo, nasprotno bomo spoznali, da ste vi pisali oziroma dali v „Domoljub“ laži poročati. Na dan z imenom.

Mnogo podružnic družbe sv. Cirila in Metoda je priredilo veselice v korist družbi. Nekateri so prav sijajno uspele. Ti uspehi so jasen dokaz, da se da in more mnogo storiti, če se le podružnični odbor prime resno dela. Čas počitnic imamo, naše dijaštvo je doma. Znano mi je dobro, da naše dijaštvo prav rado prireja v času počitnic veselice v svojih rojstnih krajih. Slavne podružnice opozarjamo na to dejstvo. Vsaka podružnica, ki dosedaj še ni priredila veselice, bi jo lahko sporazumno z dijaštvom priredila, vrlo narodno dijaštvo pa uljudno prosimo, da blagovoli podružnicam v tem oziru blagohotno na roko iti.

Narodnega blaga ima družba sv. Cirila in Metoda vedno dovolj v zalogi, le žal, da se ne sega prav pridno po njem. Če bi vsaki deseti rodoljub storil svojo dolžnost, ne imeli bi več tolikega števila razglednic v zalogi. Ob času veselice, prosimo, spomnite se našega narodnega blaga, vzlasti razglednic, nar. koleka in gostilničarji računskih listkov.

Narodno gospodarstvo.

Kranjska hranilnica je meseca junija letos prejela 646.018 K, izplačati pa je morala 875.091 K. Stanje vlog 66,292.918 K.

Dolenjske železnice. Za l. 1907 kaže računski zaključek čistega dobička 571.061 K 31 h. Od tega je bilo odbiti 510.899 K 31 h za obrestovanje in izplačanje družbinih prioritetnih obligacij. Torej ostane prebitek 60.162 K. Temu je prišteti lanski na letošnji račun prenešeni prebitek v znesku 107.450 K 26 h, in je bilo tedaj občnemu zboru 167.612 K 26 h na razpolago. Občni zbor je sklenil, da se od tega zneska porabi 93.000 K za izplačanje dividende po 3 K na matično delnico. Ostanek 74.612 K 26 h pa se prenese na nov račun.

Vrhniška železnica je imela meseca marca letos dohodkov 3995 K, marca 1907 pa 4887 K; prve 3 mesece letos 14.374 K, lani 12.456 K. Železnica je 19 km dolga. Ljubljanska električna cestna železnica je 5.11 km dolga in je imela dohodka marca 1908 9529 K, marca 1907 8523 K, prve 3 mesece letos 26.686 K, lani pa 24.292 K.

Bojkotiranje piva. Pivo se je podražilo v alpskih deželah. Socijalni demokrati pozivljajo delavstvo, naj bojkotira pivovarne in naj sploh ne pije več piva. Pivovarji zatrjujejo, da ni bilo mogoče vzdržati starih cen in utemeljujejo svojo trditev tako. Ječmen se je v zadnjih letih podražil za 30—35 %, kar povišuje ceno hektolitra piva za 1 krono. Cena premoga, lesa za sodove, železa, steklenic je vzrasla za 20—200 %. Plače delavcev so se povišale za 50—70 %. Deželni, okrajni in občinski davek, železnični tarifi so poskočili. Cena piva je že 36 let neizpremenjena. Posledice tega so se že pokazale, kajti $\frac{1}{3}$ pivovarn je v tem času ustavila delo. Bavarske in češke pivovarne so že poprej podražile pivo, ker niso mogle shajati. Pivovarji zatrjujejo, da na noben način ne morejo nadaljevati s stari cenami, raje, da opuste delo, nego bi delali za izgubo. Tistim, ki pijejo alkoholne pijače, priporočamo, z ozirom na podraženje piva, naj mesto piva raje pijejo naša domača vina, katerih je letos v izobilji na razpolago in sicer po zmernih cenah.

Odkod imamo zelenjavo. Artičoke so vrtnarji odgojili iz divje artičoke, katera raste na Madejri, Kanarskih otokih, v Maroku, v južni Evropi in na otokih sredozemskega morja. Špargelj je doma v Evropi in vzhodni Aziji, peteršilj v južni Evropi in Algirju, špinaca v severni Aziji, paradižnik v Peru, kumara v Indiji, buča na Guineji. Od kod je fižol, leča in grah ni znano.

Po svetu.

Obglavljenje Grete Bajer. 23. julija zjutraj so obglavili županovo hčerko Greto Bajer v Frajbergu na Saškem, ker je svojemu ženinu zavezala oči in ga

vstrelila, da bi s pomočjo ponarejene oporoke podedovala po njem. Kralj je podpisal smrtno obsodbo, četudi je Greta Bajer skesano priznala svoj zločin. Njena mati je po krivem prisegla, da bi rešila hčer in je bila zato obsojena na dveletno ječo. Ganljiva je bila ločitev matere od hčere v ječi. Zadnje besede Grete Bajerjeve so bile: „Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo!“

Vsiljivca, v obliki nemškega reklamnega pisma je vrnil te dni zaveden Čeh z besedami: Nerazumljivo! Nazaj!

Zadušil se je 18 dnevni dojenec v Beljaku, ker ga je mati vzela k sebi v posteljo. Mati je zaspala in je našla otroka mrtvega, ko se je zbudila. Hitro je tekla po zdravnika, ki pa ni mogel več pomagati. Uboga žena se bo morala zagovarjati, ker ni dovolj pazila na otroka.

Mater je umoril v komitatu Biharju na Ogrskem 23 letni kmet Ugokan, ker jo je zasačil pri ljubimcu. Bil je tako razburjen, da je z nožem kar sekal krog sebe. Mati je bila takoj mrtva, ljubimec je težko ranjen. Majhen otrok, katerega je mati pestovala, je bil tudi takoj mrtev.

Grozovit umor v Trstu. Julij Fedran pl. Fedransperg je umoril v Trstu svojo ljubico pevko Luci Fabri, da bi jo oropal. Zabodel jo je v srce. Potem ji je odsekal glavo in razmesaril truplo. Glavo je zavil v popir in jo vrgel v morje, kjer jo je našel neki mož, ki je lovil morske pajke. Na popirju so bile napisane črke J. F. pl. F., ki so izdale morilca. Fedran se dela nevednega, toda to mu ne bo nič pomagalo, ker je prodal starinarju Fabrine dragotine in so našli razmesarjeno truplo v hiši Fedranove gospodinje, ki je obenem njegova druga ljubica. Luci Fabri je bila pevka nižje vrste, ki je imela neki že 6 otrok, Julij Fedran pa je bil mož brez pravega poklica, nikjer stalen in vedno brez denarja.

Viljemina Velfling, ločena žena nekdanjega nadvojvode Leopolda, je izdala knjigo s 7 podobami. V tej knjigi je mnogo laži in tudi nekaj resnice, popisano je življenje Velflingove z Leopoldom. Bere se kot slab roman.

Svojo obsodbo na smrt je podpisal občinski svetnik v Bavarskem lesu. Občinski pisar je stavil, da je dotični svetovalec tako neumen, da bo to storil. Dobil je stavo, ker je občinski svetnik svojeručno podpisal sledečo smrtno obsodbo: Občinski urad je sklenil, da bo svetovalec J. jutri zgodaj vstreljen.

Zastrupljene jedi za turškega sultana. V Jildickiosku je vse razburjeno zaradi tega, ker je našel Galih Bej, ravnatelj skladišča za jestvine v nekaterih jedeh strup. Jedila je dal preiskati dvema kemikoma, ki sta oba določila, da so res strupene. Sultan je odredil preiskavo. Galib Bej je dobil velikansko darilo v denarjih, nakit iz dragih kamnov in veliki kordon medzidi je reda.

Nevarna tatvina. Brata Franc in Emil Gajntol sta v Trstu v nedeljo ukradla več razstreliva in ga spravila v novo stavbo. Ko sta hotela ponoči svoj plen odnesti, se je razstrelivo razpočilo s tako silo, da je porušilo zid. Nastal je tudi požar, katerega so kmalu pogasili. Tatinska brata sta težko ranjena.

Pet milijonov prašičev je zaklal v Minesoti v Severni Ameriki mesar Cinert s Češkega. L. 1881. je vstopil v veliko klavnico Stoht in komp., kjer služi kot klavec 27 let. V 10. urah zakolje 6166 prašičev. V eni minuti usmrti po 10 živali. Dela kakor avtomat. Prašiči vise na kolesu, on jih zabode v srce, kadar pride kolo do njega. Klavec pa ni Herkulove postave, ampak suh in bled človek. Doma pa obdeluje svoj vrt v obsegu 6 ha.

Dva doktorja sta se poročila v Gradcu, namreč dr. Valter Ajgner in dr. Oktavija Rolet, hči dvornega svetnika dr. A. Roleta.

Milijon obiskovalcev je bilo do 19. julija v praški razstavi. Milijonti posetnik je bil dninar Stasni, oče 6 otrok. Dobil je bogata darila, med drugim 65 steklenic vina in likerja.

Berači so prepodili milijarderjevo hčerko Ano Morgan iz Amerike, ko je hotela biti 5 dni v Berolinu. Dabila je toliko prošenj, pisem in telegramov, da je takoj odpotovala.

Sneg v Švici. Minuli teden je v alpah v Švici močno deževalo, na planinah pa je močno snežilo.

Češnjeve peške nevarne zdravju. 30 letna kmetica Blomanka v Drojsendorfu na Gor. Avstrijskem si je kupila na sejmu češnje ter pojedla tudi peške. Od teh je dobila vnetje v črevesu. Prepeljali so jo v Linc v bolnišnico ter jo previdli. Po operaciji je umrla. Umrla žena je mati treh otrok.

Otroci okradli očeta. Posestnik tvornice za sladkor Epštajn v Kijevu je razžalil nemškega konzula in bil zaradi tega dva meseca zaprt. Ko se je vrnil iz ječe domov, je našel, da sta mu hčerka in sin ukradla za 2 miliona rubljev vrednostnih papirjev.

Zaradi prepira. Kmet Smetana v Zalušah na Češkem se je sprl s svojim hlapcem Zralikom ter ga s toporiščem tako nesrečno zadel na glavo, da je bil takoj mrtev. Smetano so prijeli in odvedli k sodišču v Tabor; njegova žena je od žalosti zblaznela. Domača dekla, ki bi se imela te dni z Zralikom poročiti, je pa izginila.

Koliko tehtajo brki. Kovaški mojster Bajar je imel krasne brke. Dva gospoda sta mu ponudila za cent brk 10.000 mark. Prav neprijetno presenečen je bil mojster, ko so stehali odrezane brke in je zanje dobil 35 vinarjev.

Čudna spaka. Kmet Lang v Praču na Moravskem ima pišče s 4 nogami in 11 prsti. Pišče je zdravo in živahno.

Darilo. Hans Rajces, bankir na Dunaju se je poročil in ob tej priliki daroval vladi 500.000 K, da jih vporabi za ubožne otroke.

Nevljudni ljubici. Mladi uradnik Julij Bazet se je sprehajal po Parizu in srečal dve ženski, katere je vzel sabo v stanovanje. Komaj je zaprl vrata za sabo, sta ga ženski prijeli, mu zamašili usta in pričeli krasti. Vzeli sta mu 500 frankov, vse perilo, zlato uro itd. Potem sta se mirno odstranile.

Največja draginja. Od vseh strani se čujejo pritožbe o silni draginji, ki je zavladovala po vsem svetu. Sklicujejo se ankete in delajo se razni koraki, kako bi se življenje pocenilo. Pariški list „Eclair“ je pozval svoje čitatelje, da se izjavijo o tem važnem vprašanju. Izjave so dohajale več dni. Uredništvo je na temelju došlih izjav prišlo do zaključka, da je bila na Francoskem doba, ko je bila draginja še večja, skoraj neverjetna. To je bilo za časa francoske revolucije leta 1791., ko so bile cene bajeslovne. Cena paru čevljev je poskočila od 5 na 200 frankov; navadni klobuk od 14 na 500 frankov. Leta 1798. je bilo še slabše. Za prenos enostavnega paketa se je plačalo 300 frankov. Za navadno vožnjo v kočiji se je dajalo po 500 frankov. Seveda je treba temu pripomniti, da je bila tedaj na Francoskem velika denarna kriza in da so se omenjene vsote plačevale v takozvanih „assignatih“, ki so bili tedaj že izgubili svojo veljavo.

V 40 dneh okrog zemlje. Angleški polkovnik Burnley-Campbell, vreden rojak onega Fogga, ki je po Jules Verneju postal nesmrten, je rabil za potovanje okrog zemlje samo 40 dni. Šel je po naslednji poti: od Liverpoola v Quebec sedem dni z ladjo po morju, od Quebeca v Vancouver tri dni in 12 ur po železnici, iz Vancouverja v Yokahamo 12 dni po morju, iz Yokahame v Tsurugaok (skozi Japonsko) en dan z železnico, iz Tsurugaoka v Vladivostok dva dni po morju, iz Vladivostoka v Moskvo enajst dni in 12 ur po železnici, iz Moskve v Ostende dva dni in dvanajst ur po železnici. Še isti dan je došel „Globe Galloper“ iz Ostendeja v Dover. Najbolj zanimivo pri tej vožnji je, da polkovnik ni zamudil nobene zveze vlakov in parnikov. Upati je, da bodo v prihodnjih letih rivali simpatičnega Fogga še preje dospeli okrog zemlje. Ko bo leta 1921 400 letnica smrti Magelhaensa, slovitega obhodnika zemlje, bo mogoče priti že v enem mesecu okrog sveta. Čez atlantski ocean se bo prišlo v 4½ dneh s takozvanimi „oceanskimi veterinimi psi“, ki preplovejo 25 morskih milj na uro; v Ameriki bo druga transkanadska železnica, ki se gradi, vožnjo po suhem znatno skrajšala; ravno tako bo krajša vožnja vsled proge, ki bo vezala transmandžursko železnico s fusanskim zalivom. Končno bodo v kratkem vlaki transsibirske železnice tekli veliko hitreje od sedaj.

Borba med kmeti in orožniki. Pri Udbini na Hrvaškem so orožniki hoteli kmete pregnati s pašnika, ki so si ga prilastili. Kmetje so napadli orožnike, ki so bili primorani streljati. Dve osebi sta bili ubiti, pet pa težko ranjenih.

Bogat lov. Pri Splitu so pretekli teden ulovili 7000 kg morskih postrvi. Tudi lov sardel je bil izredno

bogat. Cene teh rib, ki so doslej znašale 1 do 2 kroni, so padle na 60 do 70 vinarjev.

Umor v vlaku. V vlaku Vilna Dünaborg sta dva kozaka umorila in oropala neko finsko rodbino. Po izvršenem činu sta na postaji Svenzjani zapustila vlak in pobegnili. Ovadil jih je neki nemški potnik.

Tajfun. Grozen vihar, imenovan tajfun je v Honkongu razdejal več hiš. Ubitih je na stotine ljudi. Med viharjem se je potopil parnik „Inhing“. Utonilo je 300 oseb.

Velika vremenska katastrofa se je prigodila v Sungurliji v Mali Aziji. Povodenj je odnesla 119 hiš. Utonilo je na stotine ljudi.

Za kratek čas.

Olajševalna okolščina. Sodnik: „Ali ste brez povoda udarili slugo Poklončka? Uradnik Suhec: „Ne gospod sodnik. Bil je zadnji dan v mesecu!“

Zakaj žaluje. Prijateljica: „Kako dolgo vendar žaluješ v črni obleki za svojim možem! Ali ga ne moreš pozabiti? Vdova: To že. A te obleke ne morem raztrgati, ker je tako dobro blago!“

V šoli. Gospod katehet je razlagal, da so židje sprejemali otroke v svojo vero z obrezovanjem in pri stavil sledeče vprašanje. Kako pa vstopijo otroci v katoliško vero? na kar je dobil odgovor: „Zdaj pa cepijo otrokom koze.“

Loterijske številke.

Dunaj, 25. julija	32	37	24	54	64
Brno, 29. julija	21	15	84	90	29

Josip Schneider

zobozdravnik

Emilija Schneider roj. Thuma

— poročena. —

Nagy Beskerek

28. julija 1908.

Postojna

MAKS ŠEBER

== v Postojni. ==

Akcidenčna tiskarna.

== Knjigoveznica. ==

Fotografični atelije.

~ ~ ~

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarne zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseljem in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.